

CHET TILLARINI ÒRGANISHDA SUN'YI INTELLEKT IMKONIYATLARIDAN SAMARALI FOYDALANISH

Umirzoqova Guljahon G'ulomovna

Muxammadaminova Shohina Erkin qizi

*Samarqand davlat chet tillar instituti Roman-german tillari fakulteti Nemis tili yònalishi 4
kurs talabalari*

Annotatsiya: *Chet tillarini o'rganishda sun'iy intellekt (SI) imkoniyatlaridan foydalanish ta'lim jarayonini yanada shaxsiylashtirilgan, tezkor va interaktiv qilish imkonini beradi. Ushbu maqola chet tillarini o'rganishda sun'iy intellekt imkoniyatlaridan samarali foydalanish masalalariga bag'ishlanadi.*

Kalit so'zlar: *Chet tillari, sun'iy intellekt (SI), ta'lim jarayoni, tezkor va interaktiv.*

Bugungi raqamli asrda sun'iy intellekt (SI) texnologiyalari ta'lim tizimida o'z o'rnini yanada kengaytirmoqda. Shuningdek, chet tillarni o'rganish jarayonida SI vositalaridan foydalanish ta'lim samaradorligini oshirishda va o'quvchini mustaqil va faol o'rganishga yo'naltirishda muhim rol o'ynayapti. An'anaviy usullardan farqli o'laroq, SI asosidagi vositalar o'rganuvchilarga moslashtirilgan, real vaqtda tahlilga asoslangan ta'lim imkoniyatini taqdim etadi. Bu esa o'quv jarayonini yanada interaktiv, qulay va individualizatsiyalangan qiladi.

Sun'iy intellektning til o'rganishdagi asosiy imkoniyatlari va samarali usullari:

1. Shaxsiylashtirilgan ta'lim (Personalization)

- **Adaptiv platformalar:** SI o'quvchining bilim darajasi va tezligiga moslashib, o'quv dasturini individual ravishda moslashtiradi.

- **Xatolar ustida ishlash:** SI xatolarni tezkor aniqlab, ularni tuzatish uchun maxsus mashqlar taklif qiladi.

2. Nutq va talaffuzni yaxshilash (Speaking & Pronunciation)

- **Virtual yordamchilar:** ELSA Speak kabi ilovalar talaffuzni tahlil qilib, xalqaro standartlarga moslashtiradi.

- **Muloqot botlari:** ChatGPT kabi platformalar bilan real vaqt rejimida suhbatlashish orqali og'zaki nutq ko'nikmalarini (speaking) oshirish va suhbatdosh yetishmovchiligini bartaraf etish mumkin.

3. Yozma nutq va grammatikani tahlil qilish (Writing & Grammar)

- **Matn tahlili:** SI vositalari yozilgan matndagi grammatik, punktuatsion va uslubiy xatolarni to'g'rilaydi.

- **Mazmunni boyitish:** Sun'iy intellekt matnni qayta yozish, so'z boyligini oshirish va sinonimlar taklif qilishda yordam beradi.

4. Samarali o'quv platformalari va vositalari

- **Ilovalar:** Duolingo, Memrise, Rosetta Stone kabi platformalar o'yin shaklida til o'rgatadi.

- **Tarjimonlar:** Google Translate va DeepL yordamida kontekstga mos tarjimalarni tushunish mumkin.

5. O'qituvchilar uchun yordamchi vosita

- **Darsga tayyorgarlik:** SI o'qituvchilar uchun uy vazifalarini tekshirish, testlar yaratish va o'quv materiallari tayyorlashni osonlashtiradi.

Samaradorlikni oshirish bo'yicha tavsiyalar:

- **Texnologiya va inson muloqoti uyg'unligi:** SI dan faqat yordamchi vosita sifatida foydalanib, real insoniy muloqot va madaniy kontekstni e'tibordan chetda qoldirmaslik kerak.

- **Ekran vaqti nazorati:** Uzoq vaqt ekran qarshisida bo'lish aqliy zo'riqishga olib kelishi mumkin, shuning uchun tanaffuslar qilish muhim.

SI texnologiyalari xorijiy tillarni o'rganishda bir necha asosiy sohalarda qo'llanilmoqda:

1. O'rganish uchun ilovalar: Duolingo, Memrise, Rosetta Stone kabi dasturlar sun'iy intellekt yordamida foydalanuvchining bilim darajasiga moskeluvchi mashqlarni tanlaydi, xatolarni tahlil qiladi va yaxshilanish uchun tavsiyalar beradi.

2. Nutq va talaffuzni yaxshilash: SI asosidagi dasturlar (masalan, ELSASpeak) foydalanuvchining talaffuzini o'rganib, real vaqt davomida to'g'rilashlarni amalga oshiradi. Ushbu xususiyat, ayniqsa, mustaqilo'rganuvchilar uchun juda foydali hisoblanadi.

3. Tarjima va til muhitiga kirish: Google Translate, DeepL kabi tarjima platformalari sun'iy intellektga tayangan holda faoliyat yuritadi.

Hozirgi kunda matnni ham, haqiqiy nutqni ham aniqlab, tez va aniq tarjima qilish imkoniyati mavjud. ChatGPT singari til modellari o'quvchilarga suhbatdosh vazifasini bajarish imkonini beradi - bu esa muloqot ko'nikmalarini oshirishda katta ahamiyatga ega.

4. Shaxsiy ta'lim: Sun'iy intellekt foydalanuvchilarning xatti-harakatlarini tahlil qiladi, ularning kuchli va zaif tomonlarini belgilaydi va buning natijasida har bir shaxs uchun mos o'quv rejasi ishlab chiqadi. Bu esa ta'lim jarayonini tezlashtirish va samaradorligini oshirishga imkon beradi.

5. O'qituvchilar uchun imkoniyatlar: SI yordamida o'qituvchilar test natijalarini avtomatik tarzda tahlil qilish, o'quvchilarning rivojlanish dinamikasini kuzatish va individual yondashuvni amalga oshirish imkoniyatiga ega.

Sun'iy intellekt til o'rganish jarayonini tezlashtiradi va qiziqarli qiladi, biroq eng yaxshi natijaga erishish uchun uni an'anaviy metodlar bilan uyg'unlashtirish tavsiya etiladi.

Sun'iy intellekt texnologiyalari chet tillarni o'rganishda yanada muhimroq ahamiyat kasb etmoqda.

U nafaqat talabalarga qulayliklar taqdim etadi, balki ta'lim sifatini yaxshilaydi, mustaqil o'qishni rag'batlantiradi va til muhitini sun'iy ravishda yaratish imkonini beradi.

Kelajakda SI yanada taraqqiy qilib, chet tillarini o'rganish jarayonini butunlay raqamlashtirilgan va moslashuvchan tizimga aylantiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Abduqodirov, A. (2022). Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt asoslari. Toshkent: "Fan va texnologiya" nashriyoti.

2. Jo'rayev, N. (2021). "Sun'iy intellekt texnologiyalarining ta'lim tizimidagi o'rni". O'zbekiston pedagogik axborot markazi jurnali, 2(10), 45-50.

3. Karimova, M. (2020). Chet tilini o'qitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalar. Toshkent: "Yangi asr avlodi" nashriyoti.

4. Qodirova, D. (2023). “O‘zbekistonda chet tillarni o‘qitishda sun’iy intellektdan foydalanish imkoniyatlari”. Filologiya va tillarni o‘qitish jurnali, 1(3), 78-83.